

BARDU KOMMUNE

Reglement for finans- og gjeldsforvaltning

Vedtatt av kommunestyret 01.12.2021 og 15.06.2022

KST-sak 65/2021 og 45/2022

Innhold

1	Generelt om reglementet.....	3
1.1	Overordnede rammer	3
1.2	Formål.....	3
1.3	Ansvar og fullmakter	4
1.4	Rammer og begrensninger	4
2	Likvide midler beregnet for driftsformål.....	5
2.1	Driftslikviditet	5
2.2	Overskuddslikviditet.....	5
3	Gjeldsportefølje og finansieringsavtaler	7
3.1	Opptak av lån.....	7
3.2	Størrelse på enkeltlån og spredning av låneopptak.....	7
3.3	Rentebindingsperiode	8
3.4	Opptak av startlån	8
4	Rapportering.....	9
4.1	Rapportering driftslikviditet	9
4.2	Rapportering lån.....	9
5	Langsiktige finansielle aktiva	10
6	Avvik og risikovurdering	11
6.1	Konstatering av avvik.....	11

1 Generelt om reglementet

1.1 Overordnede rammer

Alle kommuner skal ifølge *kommunelovens § 14-2 e* ha regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

Reglement for finans- og gjeldsforvaltning gjelder for Bardu kommune.

Reglementet er utarbeidet i samsvar med:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner, § 14-13, av 21. juni 2019.
- Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner av 18. november 2019.

Reglementet trer i kraft fra den dag det er vedtatt i kommunestyret, og er gjeldende til kommunestyret vedtar et nytt Reglement for finans- og gjeldsforvaltning.

Reglementet skal forelegges kommunestyret til behandling ved behov for å unngå vesentlig finansiell risiko og overholde betalingsforpliktelsene jf. Kml § 14-13.

Det må være samsvar mellom finansreglementet og kommunens egen kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning, slik at forvaltningen innrettes på en betryggende måte. Behovet for kompetanse om finans- og gjeldsforvaltning vil øke med kompleksiteten i forvaltningen. Finansreglementet er utformet i lys av kommunens kompetanse til å vurdere og håndtere finansiell risiko, også når kommunen kjøper finansforvaltningstjenester fra andre.

1.2 Formål

Formålet med reglementet er å:

- sikre at kommunens finans- og gjeldsforvaltning drives i samsvar med gjeldende lover og regler, og i henhold til kommunestyrets til enhver tid gjeldende vedtak
- ivareta grunnprinsippet i kommunelovens formålsbestemmelse om å legge forholdene til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale fellesinteresser
- utgjøre en samlet oversikt over rammer, retningslinjer og begrensninger som gjelder for kommunens finansforvaltning
- definere hvilke avkastnings- og risikonivå som er akseptable for plassering og forvaltning av likvide midler, samt midler beregnet for driftsformål og opptak av lån/gjeldsforvaltning
- sikre at løpende betalingsforpliktelser innfris ved forfall
- sikre gode rutiner rundt plassering av overskuddslikviditet
- lavest mulig total kostnad på lånte midler innenfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, hensyntatt behov for forutsigbarhet i lånekostnader

1.3 Ansvar og fullmakter

Kommunestyret skal ta stilling til prinsipielle spørsmål om finans- og gjeldsforvaltningen og delegerer til kommunedirektøren forvaltning, herunder også det å inngå avtaler om forvaltning, av kommunens midler og låneavtaler innenfor de rammer og vilkår som er nevnt i dette reglementet. Det påligger kommunedirektøren en selvstendig plikt til å utrede og legge frem saker for kommunestyret som anses som prinsipielle.

All fullmakt, som i dette reglementet er delegert til kommunedirektøren av kommunestyret, kan kommunedirektøren delegeres videre.

Finansforvaltningen skal bygge på kommunens egen kompetanse.

Kommunedirektøren skal utarbeide nødvendige rutiner som sikrer at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med dette reglement, i overensstemmelse med kommunens overordnede økonomireglement, iht. gjeldende lov og forskrift, samt rutiner for å avdekke evt. avvik.

Reglementet skal kvalitetssikres av uavhengig instans. Finansforskriften pålegger kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om reglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelov og forskrift. I tillegg skal uavhengig kompetanse påse at rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet foreligger. Kommunedirektøren skal sørge for at slike vurderinger innhentes, eksternt eller gjennom kommunes revisor. Kvalitetssikring av reglementet skal finne sted ved endring av reglementet og før kommunestyret vedtar nytt, endret reglement.

1.4 Rammer og begrensninger

Reglementet skal omfatte forvaltningen av alle kommunens finansielle aktiva (plasseringer) og passiva (rentebærende gjeld). Kommunen har per i dag ingen midler som skal forvaltes med langsiktig tidshorisont (tidl. langsiktige finansielle aktiva) jf. Punkt 5 og inneholder derfor kun regler for:

- forvaltning av midler som skal forvaltes med lav risiko og høy likviditet
- forvaltning av kommunens gjeldsportefølje

Kommunen kan ikke pådra seg finansiell risiko utover rammer som er vedtatt i dette reglementet eller benytte finansielle instrument som ikke er eksplisitt nevnt i dette reglement.

Kommunestyret tar gjennom fastsettelse av dette reglement, stilling til rammer for å unngå vesentlig finansiell risiko og bestemmer om hvilke avkastningsmål som skal ligge til grunn for finansforvaltningen.

Finans- og gjeldsforvaltningen i Bardu kommune har som overordnet mål å sikre en tilfredsstillende avkastning, samt stabile, forutsigbare og lave netto finansieringskostnader for kommunens aktiviteter innenfor definerte risikorammer, og søkes oppnådd gjennom delmålene:

- Det skilles mellom driftslikviditet og overskuddslikviditet.
- Kommunen skal til enhver tid ha likviditet, inkludert trekkrettigheter, til å dekke løpende forpliktelser.
- Midlene skal forvaltes med lav finansiell risiko og høy likviditet.

- Plassert overskuddslikviditet skal over gitt tid gi en god og konkurransedyktig avkastning innenfor definerte krav til likviditet og risiko, hensyntatt tidsperspektiv på plasseringene.
- Lånte midler skal over gitt tid bidra til å gi kommunen lavest mulig netto finansutgifter, innenfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, samtidig som det sikres størst mulig forutsigbarhet i kommunens finansielle stilling.

2 Likvide midler beregnet for driftsformål

Kommunens likvide midler består av de til enhver tid innestående midler på kommunens bankkonti og plassering av overskuddslikviditet i henhold til dette reglementet. Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner (NOK).

Kommunen kan inngå rammeavtale for å ivareta det løpende behov for banktjenester. Ved valg av hovedbankforbindelse stilles det krav om minimum internasjonal kredittrating A- eller tilsvarende kredittvurdering. Det kan gjøres avtale om trekkrettighet.

Det skiller mellom driftslikviditet og overskuddslikviditet.

Kommunedirektøren delegeres myndighet til å plassere overskuddslikviditet.

2.1 Driftslikviditet

Kommunen skal til enhver tid ha tilgjengelig driftslikviditet som minst er like stor som forventet likviditetsbehov de neste 3 måneder. All likviditet utover dette utgjør overskuddslikviditet.

Kommunens driftslikviditet skal være plassert i bank i henhold til kommunens hovedbankavtale og det kan ikke inngås avtale om tidsbinding.

2.2 Overskuddslikviditet

Bardu kommunes plassering av overskuddslikviditet skal gjøres innenfor de etiske retningslinjene som til enhver tid er gjeldende for Statens Pensjonsfond Utland.

Avkastning på midler som skal forvaltes med lav risiko og høy likviditet skal minimum tilsvare rentevilkår kommunen har i sin hovedbankavtale.

Kommunens overskuddslikviditet kan plasseres i henhold til følgende retningslinjer:

A. Innskudd i bank

For bankinnskudd gjelder følgende begrensninger:

- Bardu kommunes avkastningsreferanser for plassering av overskuddslikviditet er:
  - 3 måneders NIBOR (Norwegian InterBank Offered Rate) + margin.
- Tidsbinding kan ikke avtales for en periode på mer enn 3 måneder.
- Et enkelt innskudd med tidsbinding kan ikke utgjøre mer enn NOK 100 mill.

B. Andeler i pengemarkedsfond

For plassering i pengemarkedsfond gjelder følgende:

- Midler kan kun plasseres i fond forvaltet av selskap med bred verdipapirforvaltning. Det skal kun plasseres i fond med rentefølsomhet mindre enn 1 år.
- Fondet kan kun investere i papirer der utstederen og papiret selv har en rating på minimum BBB- (Investment Grade).
- Innskudd til finansinstitusjoner kan utgjøre inntil 20 prosent av kommunens portefølje, og både ansvarlig lån og finansinstitusjon skal ha en rating på minimum BBB+.
- Det skal ikke være begrensninger på uttaksretten i fondene som benyttes, og midlene skal være tilgjengelige på få dager (normalt 1-3 dager).
- Samlet gjennomsnittlig løpetid for kreditten (kredittdurasjonen) i et enkelt pengemarkedsfond skal ikke overstige 1,5 år.

C. Plasseringsbegrensninger

Kommunens likvide midler til driftsformål skal plasseres på konto hos hovedbankforbindelsen. eventuelt supplert med innskudd i andre større spare- eller forretningsbanker.

- Kommunens samlede innskudd i bank/kredittinstitusjon skal ikke overstige 2 prosent av institusjonens forvaltningskapital.
- Kommunens eierandel i et pengemarkedsfond skal ikke overstige 5 prosent av fondets forvaltningskapital.

3 Gjeldsportefølge og finansieringsavtaler

Med gjeld menes lån til finansiering av investeringer som bokføres under langsiktig gjeld i Bardu kommunes balanse.

3.1 Opptak av lån

Kommunestyret fatter vedtak om opptak av nye ordinære lån i budsjettåret. Vedtaket skal som minimum angi lånebeløp.

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak skal kommunedirektøren gjennomføre låneopptak, herunder godkjenne lånevilkår, og for øvrig forvalte kommunens innlån etter de retningslinjer som fremgår av dette reglement, og i tråd med bestemmelsene i Kommunelovens § 14-15 om låneopptak. Kommunedirektøren delegeres myndighet til å underskrive lånedokumenter.

Det kan også tas opp lån til refinansiering av eksisterende gjeld.

Følgende kriterier legges til grunn ved låneopptak:

- Valuta: Det kan kun tas opp lån i norske kroner (NOK).
- Valg av låneinstrumenter: Lån kan tas opp som direkte lån i offentlige og private finansinstitusjoner, samt livselskaper. Det er også adgang til å legge ut lån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet. Lån kan tas opp som åpne serier (rammelån) og uten avdrag (bulletlån). Finansiering kan også skje gjennom finansiell leasing.
- Tidspunkt for låneopptak: Låneopptakene skal vurderes opp mot likviditetsbehov og vedtatt investeringsbudsjett.
- Konkurrerende tilbud: Låneopptak skal søkes gjennomført til markedets gunstigste betingelse. Det skal innhentes minst to (2) konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere. Det kan gjøres unntak fra denne regelen ved låneopptak i statsbank (Husbanken).

Øvrige finansieringsavtaler gjelder finansielle leieavtaler som også skal betraktes som et gjeldsforhold, og renterisikoen i slike avtaler skal regnes med i gjeldsporteføljens samlede renterisiko.

3.2 Størrelse på enkeltlån og spredning av låneopptak

Forvaltningen legges opp i henhold til følgende prinsipper:

- a) Låneporteføljen skal bestå av færrest mulig lån, dog slik at refinansieringsrisikoen ved ordinære låneforfall begrenses.
- b) Vektet kapitalbinding skal være høyere enn 1 år.
- c) Et enkeltlån kan ikke utgjøre mer enn 40 prosent av den samlede låneporteføljen.
- d) Lån med forfall, evt. med långivers rett til å kalle inn lånet, inntil 12 måneder frem i tid skal ikke utgjøre mer enn 60 prosent av den samlede låneporteføljen.
- e) Under ellers like forhold vil det være formålstjenlig at kommunen fordeler låneopptakene på flere långivere.

3.3 Rentebindingsperiode

Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatninger om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnader.

Forvaltningen legges opp i henhold til følgende prinsipper:

- a) Refinansieringsrisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall, herunder spesielt for gjeldsporteføljen med fast rente.
- b) Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (vektet rentebindingstid/durasjon) på samlet rentebærende gjeld skal søkes optimalisert med tanke på forutsigbarhet og lavest mulig risiko, og bør fortrinnsvis ligge mellom 1 og 5 år.
- c) Minimum 20 % av gjeldsporteføljen med netto renteeksponert gjeld bør ha flytende rente (rentebinding kortere enn et år), minimum 20 % bør ha fast rente og 60 % vurderes ut ifra markedssituasjonen.
- d) Det kan også vurderes opp til 20 års rentebinding.

Netto lånegjeld = brutto lånegjeld ekskl. pensjonsforpliktelser – utlån – ubrukte lånemidler

Netto renteeksponert gjeld = netto lånegjeld – gjeld knyttet til VAR – gjeld knyttet til rentekompensasjonsordninger

Netto renteeksponering = netto renteeksponert gjeld – likviditet som ikke er lånefinansiert. Dette gir en indikasjon på hvor sårbar kommunen vil være for en endring i rentenivået.

Det gis ikke anledning til å benytte finansielle instrumenter som framtidige renteavtaler (FRA) og rentebytteavtaler (SWAP).

3.4 Opptak av startlån

Kommunestyret fatter vedtak om opptak av nye startlån i budsjettåret. Vedtaket skal som minimum angi lånebeløp.

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak skal kommunedirektøren gjennomføre låneopptak, herunder godkjenne lånevilkår, og for øvrig forvalte kommunens innlån av startlån etter de retningslinjer som fremgår av dette reglement, og i tråd med bestemmelsene i Kommunelovens § 14-17 om lån til videre utlån og mottatte avdrag på videre utlån.

Det kan også tas opp lån for å finansiere videre utlån hvis:

- låntakeren skal bruke midlene til investeringer
- låntakeren ikke driver næringsvirksomhet
- utlånet ikke innebærer en vesentlig økonomisk risiko for kommunen

Mottatte ekstraordinære avdrag på videreutlån kan i årsbudsjettet bare finansiere avdrag på lån eller brukes til nye utlån, forutsatt de samme betingelsene.

4 Rapportering

4.1 Rapportering driftslikviditet

Kommunedirektøren skal i forbindelse med tertialrapportering legge frem rapporter for kommunestyret som viser status for forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål, egne rentebetingelser og markedsrenter. Dessuten sammensetningen av aktiva/likviditet. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang, i forbindelse med årsberetningen, legge frem en rapport for kommunestyret som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året. Kommunedirektøren skal opplyse om forhold som kommunestyret eller fylkestinget har stilt krav om at det skal opplyses om.

Rapporten skal i tillegg angi følgende:

- a) Kommunedirektørens kommentarer knyttet til sammensetning, rentebetingelser/avkastning, vesentlige markedsendringer, endring i risikoeksponering, markedsverdi av finansielle midler, samlet og for hver gruppe
- b) Det skal rapporteres om kommunen har noen tidsbinding på plassert likviditet
- c) Dersom kommunen har andeler i pengemarkedsfond skal kommunedirektøren rapportere på kriteriene knyttet til plasseringen
- d) Kommunedirektørens beskrivelse og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammene i reglementet

4.2 Rapportering lån

Kommunedirektøren skal i forbindelse med tertialrapportering legge frem rapporter for kommunestyret som viser status for gjeldsforvaltningen. I tillegg skal Kommunedirektøren etter årets utgang, i forbindelse med årsberetningen, legge frem en rapport for kommunestyret som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året. Kommunedirektøren skal opplyse om forhold som kommunestyret eller fylkestinget har stilt krav om at det skal opplyses om.

For gjeldsforvaltningen skal det i tillegg rapporteres om følgende:

- Opptak av nye lån så langt i året, inkl. avtaler om finansiell leasing
- De finansielle forpliktelsenes løpetid, og om verdien av lån som forfaller og må refinansieres innen 12 måneder
- Hvordan de finansielle forpliktelsene er sammensatt og verdien av dem, både samlet og for hver gruppe av forpliktelser
- Kommunedirektørens kommentarer knyttet til endring i risikoeksponering, gjenværende rentebinding og rentebetingelser i forhold til kommunens økonomiske situasjon og situasjonen i lånemarkedet, samt forestående finansierings-/refinansieringsbehov
- Kommunedirektørens beskrivelse og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammene i reglementet
- Resultat av stresstest

5 Langsiktige finansielle aktiva

Forskrift om kommuners finans- og gjeldsforvaltning skiller mellom forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål, og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva atskilt fra kommunes midler beregnet for driftsformål.

Langsiktige finansielle aktiva regnes som den delen av kommunens finansielle midler som i henhold til budsjetter og prognoser/planer ikke skal benyttes til drift, investeringer eller nedbetaling av gjeld i løpet av de neste 5 årene.

Bardu kommune har per d.d. ingen langsiktige finansielle plasseringer og heller ikke rammer for plassering av langsiktige finansielle aktiva.

Dersom kommunen på et fremtidig tidspunkt har til hensikt å etablere forvaltning av langsiktige finansielle aktiva, vil dette reglementet bli oppjustert med nødvendige og tilstrekkelige rammer og retningslinjer for slik forvaltning. Det endrede reglement vil bli vedtatt av kommunestyret før oppstart av forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.

6 Avvik og risikovurdering

Kommunedirektøren skal utarbeide detaljerte rutiner som sikrer at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning, og gjeldende lov og forskrift.

6.1 Konstatering av avvik

Ved konstatering av avvik mellom faktisk forvaltning og reglementets rammer, skal det iverksettes nødvendige tiltak. Avviket slik det har fremstått, og eventuelt økonomisk konsekvens av avviket skal rapporteres til kommunestyret ved neste ordinære finans- og gjeldsrapportering sammen med forslag til rutineendringer som vil redusere sannsynligheten for slikt avvik i fremtiden.

Hvis det er nødvendig for å unngå vesentlig finansiell risiko, blant annet for å sikre at løpende betalingsforpliktelser kan innfris, skal kommunestyret eller fylkestinget selv endre finansreglementet.